

Знаёмімся і захапляемся

Рэспубліканскі конкурс для моладзі, цыкл эксклюзійных публікацый і... прастыя дырэктары. Газета "Культура" і Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры распачынаюць сумесны праект "Адкрыты скарбы нацыянальнай літаратуры".

Пра новую рубрыку і перспектывы сумеснай працы расказвае Алеся Кузняцова, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Алеся Кузняцова

— Перадусім — некалькі слоў пра нашу ўстанову. Гэта адзін з найбуйнейшых музеяў літаратурнага профілю ў Беларусі, і значыцца ён у маляўнічым старадаўнім квартале Мінска — Траецкім прадмесці, у будынку, які з'яўляецца помнікам архітэктуры XIX стагоддзя. У скарбніцы захоўваюцца і дэманструюцца матэрыялы, якія адлюстроўваюць жыццё і дзейнасць вядомых беларускіх аўтараў, — ад рукапісных кніг і старадрукаў да твораў выяўленчага мастацтва і прадметаў побыту розных часоў.

На працягу года мы будзем распавядаць чытачам газеты "Культура" пра найбольш значныя і цікавыя праекты ды імпрэзы: выставы, літаратурныя вечарыны, сустрэчы, сямейныя праграмы, інтэрактыўныя заняткі. Будзем дзяліцца самымі адметнымі старонкамі навуковага жыцця, навінамі міжнароднага супрацоўніцтва і, вядома, зазіраць у фонды — ва ўнікальную скарбніцу рарытэтаў. Музей багаты на філіялы (іх налічваецца аж дзевяць, і кожны жыве насычаным культурным жыццём), таму нашы матэрыялы абмяжваюць быццё цікавымі, змястоўнымі і разнастайнымі. Спадзяемся заахвоціць чытачоў да вывучэння беларускай літаратурнай спадчыны і зрабіць гэты працэс максімальна захапляльным.

Нельга забыць

Да 80-годдзя вызвалення Беларусі стартаваў рэспубліканскі конкурс "Нельга забыць: вайна ў творах беларускіх пісьменнікаў". Чым адметная гэтая ініцыятыва, распавяла вучоны сакратар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Наталля Калядчык.

— Наталля Валер'еўна, як нарадзілася ідэя конкурсу? — Сёлета ўся краіна рыхтуецца да святкавання 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Наш музей таксама запланавала цыкл мерапрыемстваў, прысвечаных знакавай даче. Імкнуцца захаваць гістарычную праўду і папулярызаваць спадчыну літаратараў — удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, мы вырашылі правесці сярод дзяцей і моладзі рэспубліканскі конкурс крыжаванак "Нельга забыць: вайна ў творах

беларускіх пісьменнікаў". Ініцыятыву падтрымалі рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва", грамадскае аб'яднанне "Саюз пісьменнікаў Беларусі", якія сталі арганізатарамі. Наогул, наш музей штогод ладзіць творчыя спаборніцтвы сярод навучэнцаў адукацыйных устаноў, але падобны конкурс арганізоўваем упершыню. — Хто можа паўдзельнічаць? — Запрашаем дзяцей і моладзь у трох узростах катэгорыях: 10—12, 13—15 і 16—18 гадоў. — Якія патрабаванні да конкурсных матэрыялаў? — Работы выконваюцца на беларускай мове па агульнапрынятых правілах складання крыжаванак, аб'ём — не менш за 15 слоў, сетка павінна ўяўляць сабой суцэльны малюнак або арнамент, быць эстэтычна прывабнай.

— Па якіх крытэрыях і хто будзе ацэньваць крыжаванкі? — Журы, прадстаўнікі арганізатараў конкурсу, улічыць адпаведнасць тэматыцы, граматычнасць і логічнасць пытанняў, узровень складанасці, арыгінальнасць зместу і дызайну афармлення, літаратурную і эстэтычную выразнасць. — Конкурс стартаваў 1 красавіка, а калі заканчваецца падача заявак? Што чакае пераможцаў? — Работы неабходна прадставіць не пазней за 1 чэрвеня 2024 года на электронную пошту bellitmuzej.proekty@gmail.com з паметкай "Крыжаванка". Вынікі будуць падводзіцца з 3 па 10 чэрвеня: журы вызначыць лідараў у кожнай узроставай катэгорыі. 1 ўжо 2 ліпеня, падчас святачнага мерапрыемства, прымеркаванага да Дня Незалежнасці і 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, у нашай установе пройдзе

Наталля Калядчык

ўрачытае ўзнагароджанне пераможцаў дыпламамі і памятнымі падарункамі ад музея і Саюза пісьменнікаў Беларусі. Найлепшыя крыжаванкі трапяць на старонкі газеты "Культура". — Дзе падрабязней азнаёміцца з умовамі конкурсу? — На афіцыйных сайтах і ў сацсетках Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры, установы "Культура і мастацтва". Атрымаць дадатковую інфармацыю можна па тэлефоне 8 017 3954447.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Падрабязней пра конкурс — на сайце kultura.by

З беларускіх слоў

"Беларусь, ты збудавана з беларускіх слоў!". Пятая вучнёўская навукова-практычная канферэнцыя пад такой назвай прайшла ў сакавіку.

— Сёлета было падалзена звыш 80 заявак, — распавядае Валянціна Кароткіна, загадчык навукова-асветніцкага аддзела Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. — Аргкамітэт і журы адабралі 33 работы, аўтары якіх былі запрошаны ў нашу ўстанову на вочны этап. Да канферэнцыі далучыліся навучэнцы 8—11 класаў з Мінска і Мінскай вобласці. Праца вялася ў аб'яднаных літаратурна-краязнаўчых секцыях, падзеленых на дзве ўзроставыя катэгорыі. Самымі папулярнымі асобамі, да жыцця і творчасці

якіх звярнуліся ўдзельнікі, сталі сёлетнія пісьменнікі-юбіляры. Заікавалі юных навукоўцаў і сучасныя літаратары. Так, праца, прысвечаная біяграфіі Наталлі Мазуркевіч, увайшла ў лік лаўрэатаў. Сярод тэм даследаванняў: прызёраў ёсць і арыгінальны: "Хрысціянскія вобразы ў рамана А. Шэіна «Сем камянёў»", "Асаблівасці гаворкі цэнтральнага рэгіёна Беларусі ў другой палове XIX стагоддзя", "Роля сацыяльнага праекта «Кнізе другое жыццё» ў захаванні культурнай спадчыны Беларусі". Па выніках канферэнцыі традыцыйна складуць электронны зборнік матэрыялаў, з якім можна будзе азнаёміцца на сайце Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Падчас падвядзення вынікаў канферэнцыі

Усім рухае любоў

Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы імя Ленінскага камсамола Беларусі знакаміты не толькі разнастайным, часта эксперыментальным рэпертуарам, але і таленавітымі артыстамі. Аб сваіх актуальных праектах і стаўленні да прафесіі распавёў вядучы майстар сцэны Яўген Тарасаў.

Яўген Тарасаў

Будучы актёр і рэжысёр нарадзіўся ў 1963 годзе ў Самаркандзе. Скончыўшы мясцовы ўніверсітэт, працаваў настаўнікам рускай мовы і літаратуры ў школах. Тэатральную кар'еру Яўген Тарасаў пачаў у 1994-м, калі ўладкаваўся сцэнарystам у Самаркандскі рускі драматычны тэатр, пазней загадваў музычнай і літаратурнай часткай, служыў актёрам і ставіў спектаклі. У 1997-м Тарасаў пераехаў у Беларусь і з таго часу творчы ў Брэсцкім акадэмічным. Сыграў больш за 50 роляў. Сярод важных рэжысёрскіх праектаў — пастаноўка камедыі Аляксандра Галіна "Акампаніатар", музычнай казкі для дзяцей і дарослых "Сіўка-Бурка". У 2007-м скончыў Расійскую акадэмію перападрыхтоўкі работнікаў мастацтва, культуры і турызму па праграме "Рэжысура драмы" з чырвоным дыпламам. За шматгадовую працу, высокае прафесійнае майстэрства і значны асабісты ўклад у развіццё тэатральнага мастацтва быў узнагароджаны граматамі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, раённых і абласных выканаўчых камітэтаў.

— Яўген Віктаравіч, вы рэжысёр тэатралізаванай чыткі "Недоросль", іграеце адну з галоўных роляў. Чым прыцягнулі матэрыял? Як такі незвычайны фармат быў успрыняты глядачамі? — З дня прэм'еры выбітнай трагікамедыі Дзяніса Фанвізіна прайшоў ўжо 242 гады, але яна застаецца актуальнай. Так, успамінаючы свой настаўніцкі вопыт, я шкадаваў аб невялікай колькасці гадзін, адведзеных на вывучэнне "Недоросля" і біяграфіі яго аўтара ў школе. Да таго ж сама мова

Спектакль "У абдымках Мельпамены"

арыгінала даволі цяжка для сучаснага чытача, асабліва малодша. Таму я вельмі ўзрадаваўся ўнікальнай магчымасці паставіць гэты спектакль. Для рэалізацыі праекта была абрана менавіта форма тэатралізаванай чыткі — параўнальна новага жанру тэатральнага мастацтва. З аднаго боку, чытанне роляў з ліста на адлегласці выцягнутай рукі ад публікі прадугледжвае адмову ад сур'ёзных ігравых і пастановачных рашэнняў. З іншага — вядзе да пошуку вярзальных сродкаў для ўсебаковага раскрыцця персанажаў, галоўнай ідэі і матыву твора. Гэта даволі складаная задача для актёраў, сапраўднае праверка іх майстэрства. Падрыхтоўка п'есы доўжылася амаль чатыры гады. Было прапрацавана некалькі дзясяткаў варыянтаў пастаноўкі, пры гэтым асабліва ўвагу мы звярнулі на праўку семантыкі і лексікі. Пэўны час заняло напісанне тэкстаў песень, якія адлюстроўвалі б сутнасць вялікіх дзялогаў. Мы стараліся захаваць паэтыку твора, аддаць даніну павагі аўтарскаму тэксту. І вынік быў варты намаганняў. Прэм'ера "Недоросля" прайшла на малой сцэне нашага тэатра ў красавіку мінулага года. З таго часу спектакль выклікае вялікую цікавасць і захапленне не толькі ў людзей старэйшага пакалення, але і ў моладзі. Падкрэслію: раз за разам узровень выканання актёрамі сваіх роляў расце, таму мы захоўваем надзею, што спектакль трапіць на вялікую сцэну.

— Якія якасці павінен мець рэжысёр, каб атмосфера ў калектыве была плённай, а спектаклі — паспяховымі? — Трэба сказаць, што вы-

Сцэна са спектакля "Недоросль"

клікаць эмоцыі ў публікі, давесці гледача да катарсісу — найвышэйшага ўзнагарода для актёра і рэжысёра. Пры гэтым апошні павінен любіць варыянтаў пастаноўкі, пры гэтым асабліва ўвагу мы звярнулі на праўку семантыкі і лексікі. Пэўны час заняло напісанне тэкстаў песень, якія адлюстроўвалі б сутнасць вялікіх дзялогаў. Мы стараліся захаваць паэтыку твора, аддаць даніну павагі аўтарскаму тэксту. І вынік быў варты намаганняў. Прэм'ера "Недоросля" прайшла на малой сцэне нашага тэатра ў красавіку мінулага года. З таго часу спектакль выклікае вялікую цікавасць і захапленне не толькі ў людзей старэйшага пакалення, але і ў моладзі. Падкрэслію: раз за разам узровень выканання актёрамі сваіх роляў расце, таму мы захоўваем надзею, што спектакль трапіць на вялікую сцэну.

— Што з'яўляецца першасным для актёра — профільная адукацыя ці талент? — На маю думку, адукацыя дапамагае артысту развіваць здольнасці, закладзеныя ў выглядзе спадчынных задаткаў, але не нараджае іх. Калі чалавек выключна адораны і ўдасканаленае навыкі настойлівай працай, то яго талент хутка выявіцца. Іншымі словамі, задаткі патрабуюць пошуку, падтрымкі і пацвярджэння, а адукацыя іграе ролю каталізатара, які дапамагае асобе ў далейшым развіцці.

— Акрамя працы ў тэатры, вы актыўна займаліся арганізацыйнай і рэжысурай ваенных рэканструкцый. Чаму для вас гэта важна? — Памяць аб бесмяротным подзвігу савецкіх салдат павін-

на быць у сэрцы кожнага з нас. Таму я актыўна ўдзельнічаю ў гістарычных праектах на тэрыторыі Брэсцкай крэпасці. Арганізацыя падобных пастановак прываблівае складанасцю і шматграннасцю. Кожная з ваенных рэканструкцый уяўляе сабой маштабны праект з вялікімі масавымі сцэнамі. Гэта чымсьці нагадвае тэатр, але дзейне адбываецца пад адкрытым небам перад тысячамі гледачоў. Ствараючы такі праект, рэжысёр павінен аперыраваць гістарычнымі фактамі, не дапускаць памылак любога роду. Таму я заўсёды палыходзіў да гэтай працы з пэўным хваляваннем і пачуццём вялікай адказнасці.

— Што з'яўляецца першасным для актёра — профільная адукацыя ці талент? — На маю думку, адукацыя дапамагае артысту развіваць здольнасці, закладзеныя ў выглядзе спадчынных задаткаў, але не нараджае іх. Калі чалавек выключна адораны і ўдасканаленае навыкі настойлівай працай, то яго талент хутка выявіцца. Іншымі словамі, задаткі патрабуюць пошуку, падтрымкі і пацвярджэння, а адукацыя іграе ролю каталізатара, які дапамагае асобе ў далейшым развіцці.

— Акрамя працы ў тэатры, вы актыўна займаліся арганізацыйнай і рэжысурай ваенных рэканструкцый. Чаму для вас гэта важна? — Памяць аб бесмяротным подзвігу савецкіх салдат павін-

на быць у сэрцы кожнага з нас. Таму я актыўна ўдзельнічаю ў гістарычных праектах на тэрыторыі Брэсцкай крэпасці. Арганізацыя падобных пастановак прываблівае складанасцю і шматграннасцю. Кожная з ваенных рэканструкцый уяўляе сабой маштабны праект з вялікімі масавымі сцэнамі. Гэта чымсьці нагадвае тэатр, але дзейне адбываецца пад адкрытым небам перад тысячамі гледачоў. Ствараючы такі праект, рэжысёр павінен аперыраваць гістарычнымі фактамі, не дапускаць памылак любога роду. Таму я заўсёды палыходзіў да гэтай працы з пэўным хваляваннем і пачуццём вялікай адказнасці.

Данііл ПІЎКАРЭЦ Фота з архіва героя